

Zeeuws Platform Stralingsrisico
'gin straeling te vee, ee!'

Het Zeeuws Platform Stralingsrisico geeft informatie en voorlichting over de risico's van elektromagnetische velden en mobiele zendapparatuur in de openbare ruimte en huiselijke leefomgeving. Het ZPS is aangesloten bij landelijke organisaties voor gezondheid en milieu

Provincie Zeeland
t.a.v. Team Milieuprogramma 2018 - 2022

Zierikzee, 2 juli 2018

Zienswijze op Ontwerp Milieuprogramma Zeeland 2018 - 2022

Geachte mevrouw, mijnheer,

Gezondheid is als nieuw thema opgenomen in het Ontwerp Omgevingsplan Zeeland 2018. Onder dit thema worden genoemd de milieufactoren licht/donkerte, geluid/stilte. Wat echter niet wordt genoemd is de nieuwe milieufactor elektromagnetische velden (EMV). Door Gedeputeerde Staten is benoemd dat elektromagnetische velden met het oog op de door velen (ca. 10.000 Zeeuwse burgers; cijfers WHO: 3-5%) ervaren (ernstige) lichamelijke klachten, een plaats moeten krijgen in de Omgevingsvisie 2021. Als zodanig is EMV dus door de Provincie als nieuw beleid bestempeld.

Via het indienen van een zienswijze op het Ontwerp Omgevingsplan Zeeland 2018, hebben wij voorgesteld om ook in dit Omgevingsplan al een paragraaf over EMV op te nemen en niet te wachten tot de plannen van 2021. Omdat het Ontwerp Milieuprogramma Zeeland 2018 – 2022 een vertaling is van de thema's uit het Omgevingsplan naar tactische maatregelen (operationele doelstellingen, acties en prestatie-indicatoren), dienen wij ook hiervoor een zienswijze in. In Bijlage 1 in deze brief kunt u nalezen welke argumentatie wij hebben aangevoerd voor opnemng van EMV in het Omgevingsplan Zeeland 2018. Wij achten deze argumentatie en voorgestelde maatregelen onverkort van toepassing op het Ontwerp Milieuplan Zeeland 2018 – 2022.

In het Ontwerp Milieuplan Zeeland 2018 – 2022 wordt als doel gesteld het beschermen en versterken van de milieukwaliteit van onze waardevolle fysieke leefomgeving. Daarbij worden als thema's genoemd: luchtkwaliteit, geluid/stilte, geur, afvalstoffen, bodem en ondergrond, externe veiligheid en licht/duisternis. De nieuwe milieufactor EMV ontbreekt in deze opsomming, terwijl op pagina 39/40 (Actie 5) wel beleid wordt geformuleerd voor hoogspanningslijnen. Ook voor licht/duisternis worden de nodige acties en instrumenten benoemd, waarbij sprake is van milieubeschermingsgebieden.

Gezien het zwaarwegend belang voor de vele gedupeerde Zeeuwse burgers mag EMV als milieufactoor in het Milieuprogramma Zeeland 2018 – 2022 niet ontbreken en dienen ook hiervoor milieubeschermingsgebieden, in de vorm van gebieden met geen of weinig straling door EMV, te worden aangewezen en in stand te worden gehouden.

In het Ontwerp Milieuprogramma Zeeland 2018 – 2022 wordt op pagina 4 gesteld dat gezondheidsaspecten er niet in worden meegenomen, maar dat daarvoor een andere aanpak komt. In het Ontwerp Omgevingsplan Zeeland 2018 is gezondheid juist wel als nieuw beleidsterrein opgenomen. Daarbij worden dezelfde milieu-aspecten genoemd als in het Ontwerp Milieuprogramma. Het lijkt ons wenselijk om in het Ontwerp Milieuprogramma dezelfde lijn te hanteren.

Redenerend vanuit leefbaarheid en gezondheid stellen wij voor om in het Milieuplan Zeeland 2018 – 2022 een paragraaf op te nemen in hoofdstuk 3, met als titel "Elektromagnetische velden". In deze paragraaf kan dan benoemd worden wat de essentie is van EMV en in de verdere uitwerking van het Milieuprogramma de te nemen maatregelen. De maatregelen kunnen gelijk zijn aan die welke genoemd zijn in Bijlage 1.

Wij hopen dat we de Provincie Zeeland, met ons pleidooi voor maatregelen om de invloed van elektromagnetische velden op de gezondheid en vrijheid van burgers te verminderen, hebben overtuigd van de dringende noodzaak hiervan. Indien gewenst adviseren wij u graag met eventuele nadere achtergrondinformatie. Op ondervermelde websites kunt u ook de nodige gegevens over EMV vinden. Tot het geven van een mondelinge toelichting zijn wij graag bereid.

namens het Zeeuws Platform Stralingsrisico,

Contact: Tel:

Zeeuws Platform Stralingsrisico

www.zeeuwsplatformstralingsrisico.nl

WEBSITES VAN ORGANISATIES WAAR WIJ MEE SAMEN WERKEN:

www.stichtingEHS.nl

www.stopumts.nl/doc.php/Voorlichting/

Bijlage 1.

Indien de Provincie nu niets in het Omgevingsplan Zeeland 2018 opneemt over de nieuwe milieufactor EMV, dan is dat een gemiste kans. In het kader van het voorzorgbeginsel en uitgaande van de zorgplicht, kan de Provincie Zeeland belangrijke stappen zetten in het beschermen van een aanzienlijk deel van haar burgers. Bovendien heeft de Provincie tijdens de aan het Ontwerp voorafgaande informatiedagen (o.a. 28 september 2017) aangegeven wat zij ziet als de publieke waarden: leefbaarheid, welzijn en vrijheid. De beperkingen van de leefomstandigheden van vele burgers door elektromagnetische velden hebben hier alles mee te maken. De Provincie kan op dit terrein, samen met alle Zeeuwse gemeenten, een belangrijke rol spelen en voor het dagelijks leven van veel burgers het verschil maken tussen wel of niet leefbaar.

Als Zeeuws Platform Stralingsrisico zetten wij ons primair in voor burgers die lichamelijke klachten hebben door EMV. Dat de Provincie op termijn EMV wil opnemen in de Omgevingsvisie 2021 valt op zich te prijzen. Echter, omdat het dan nog zeker 3 tot 4 jaar gaat duren voordat geformuleerd beleid effectief wordt, wordt geen recht gedaan aan de urgentie van de problematiek. En wel om de volgende redenen:

- Het Ontwerp Omgevingsplan Zeeland 2018 (pag. 100) stelt: "*Gemeenten zijn er voor verantwoordelijk dat bij de ruimtelijke (her)inrichting rekening wordt gehouden met factoren die een negatief of positief effect hebben op de kwaliteit en gezonde inrichting van de leefomgeving. We willen bevorderen dat gemeenten voldoende kennis en aandacht hebben voor een stimulerende functionele woon- en leefomgeving en een gezonde leefstijl*". En ook: "*Daarbij speelt het bijeenbrengen van kennis en informatie en deze beschikbaar maken voor verschillende doelgroepen een duidelijke rol*". Voldoende kennis en aandacht voor de nieuwe milieufactor EMV ontbreken nu veelal nog, terwijl al gestart wordt met de implementatie van diverse innovatieve technieken, zoals de zelfrijdende en met elkaar en de omgeving communicerende auto's (zie Ontwerp Omgevingsplan Zeeland 2018, par. 8.1, Mobiliteit). Alle reden dus om EMV nu al op te nemen in het Omgevingsplan Zeeland 2018
- Het Ontwerp Omgevingsplan Zeeland 2018 stelt ook (pag. 112): "*Het Omgevingsplan Zeeland 2018 bevat strategisch beleid voor de gehele fysieke leefomgeving. Uit dit beleid zullen concrete uitvoeringsacties, operationele doelstellingen en indicatoren volgen*". EMV is een alom aanwezige factor in de huidige fysieke leefomgeving en mag daarom niet nog eens 3 tot 4 jaar buiten het Provinciaal beleid gelaten worden
- Omdat EMV een nieuwe milieufactor is, ontbreken monitoring en evaluatie tot op heden. GGD/GHOR stelt: "*Vroegtijdig gezondheid betrekken in planvorming en besluitvorming vermindert gezondheidslasten, voorkomt onnodige kosten voor herstel en bovenal: het vermindert publieke onrust. Daarnaast biedt elke ruimtelijke ontwikkeling kansen voor het versterken van een goede fysieke leefomgeving*"
- Toegankelijkheid van openbare ruimte is voor veel inwoners nu al (met de huidige technologische toepassingen) problematisch. Uit de Infrascan 2016 blijkt dat voor circa 9000 adressen in het Zeeuwse buitengebied goede digitale infrastructuur ontbreekt.

De Provincie voert hiervoor een stimuleringsbeleid dat zich richt op versnelde aanleg van netwerken, waarbij het streven is dat alle adressen in het buitengebied aangesloten worden. Voor de groeiende groep inwoners (circa **10.000**) met gezondheidsklachten door EMV, ontbreekt nog iedere aandacht en ieder beleid ten behoeve van hun fysieke welzijn en gezonde leefomgeving. De Provincie geeft aan (pag. 91) zelfredzaamheid van grote waarde te vinden. Daarom is het belangrijk ook met betrekking tot EMV dit te ondersteunen en maatwerk te bieden

- Enige tijd geleden heeft de Gezondheidsraad het rapport "Meewegen van gezondheid in omgevingsbeleid" gepubliceerd. Daarin wordt gewezen op de ongerustheid over gezondheidsrisico's van relatief nieuwe technologieën en ontwikkelingen, zoals de toename van draadloze communicatie
- De normen voor stralingsbelasting zijn in Nederland extreem ruim t.o.v. andere landen. In meerdere landen om ons heen worden veel strengere normen gehanteerd en neemt de overheid maatregelen om lichamelijke klachten door EMV te voorkomen of te vermijden. Bijvoorbeeld door op scholen WiFi te verbieden.
- Toepassing van nieuwe technologie en nieuwe draadloze communicatie verhoogt de totale stralingsbelasting voor mens, plant en dier. Er zijn al veel mensen ziek, sommigen al vele jaren. Met 4 jaar uitstellen van maatregelen worden dat er veel meer. Als Zeeuws Platform Stralingsrisico krijgen wij regelmatig signalen dat mensen met klachten door EMV zich genoodzaakt voelen om naar het buitenland te verhuizen. Door het ontbreken van een gezonde leefomgeving (stralingsarme locaties) hebben zij geen andere keuze om toch een normaal leven te kunnen leiden. Gezien de ambities in het Ontwerp Omgevingsplan Zeeland 2018 kunnen de Provincie en de gemeenten dit niet laten gebeuren. Het gaat om mensen die in Zeeland hun werk, familie en sociale activiteiten hebben of onderwijs volgen en erg graag in de Provincie (blijven) wonen. Maar dat moet dan wat milieufactoren betreft wel kunnen
- De Provincie Zeeland geeft aan, vrijheid als één van de publieke waarden te beschouwen. Meerdere burgers kunnen zich als gevolg van klachten door EMV niet of nauwelijks meer in de openbare ruimte begeven (openbaar vervoer, bibliotheek, museum, huisarts, ziekenhuis, speeltuin). In het onderwijs komt het regelmatig voor dat kinderen door allerlei draadloze voorzieningen de lessen niet of moeilijk kunnen volgen. In genoemde voorbeelden is geen sprake meer van echte vrijheid

Juist omdat opname van de nieuwe milieufactor EMV in de Omgevingsvisie 2021 veel te lang duurt wil Zeeuws Platform Stralingsrisico EMV al in het Omgevingsplan Zeeland 2018 opgenomen hebben. Evenals andere nieuwe gezondheids-/milieu-aspecten (licht/donker, stilte/geluid) hoort ook de nieuwe milieufactor EMV in het Omgevingsplan Zeeland 2018 te staan. Daarom vragen wij het Provinciebestuur in Hoofdstuk 8 een paragraaf "Elektromagnetische velden" op te nemen. In deze paragraaf dienen maatregelen te worden benoemd zoals:

- Het kritischer beoordelen van het plaatsen en uitbreiden van zend-/ontvanginstallaties, o.a. inzake locatie, zendvermogen en stralingsrichting
- Mogelijk maken dat in Zeeland blijvend meerdere stralingsarme locaties worden gerealiseerd

- Financiële ondersteuning door gemeenten (bijvoorbeeld WMO) voor afscherpende voorzieningen, onderzoek, metingen en aanpassingen in huisinstallaties
- Financiële middelen beschikbaar stellen voor mensen die door gezondheidsproblemen door EMV zelf onvoldoende of geen inkomen kunnen verwerven
- Het op een duidelijke manier informeren van burgers over de negatieve aspecten van elektromagnetische velden, afkomstig van meerdere technologieën en toepassingen. Gezien de beoogde energietransitie lijkt het ook verstandig de burger te informeren over de mogelijke kwalijke effecten van installaties voor zonne-energie, warmtepompen en inductie-kookplaten.

Indien van toepassing verzoeken wij u tevens om in de Omgevingsverordening Zeeland 2018 een vergelijkbare paragraaf over EMV op te nemen.